

بسمه تعالی

ضرورت دشمن شناسی از منظر مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

زهرا ایمانی فرا^۱

چکیده

وجود دشمن در عصر حاضر را به هیچ عنوان نمی توان انکار کرد. دشمن به عنوان یک عامل تاثیر گذار در زندگی فردی و اجتماعی افراد تاثیر می گذارد و هر عقل سلیم قادر به درک این مسئله مهم است و نیاز به اثبات ندارد. این انقلاب دشمن های بسیار دارد که کمر به نابودی اسلام بسته اند بنابراین ضرورت دارد که دشمن را در وهله اول دانست چه کسانی هستند تا بتوان در وهله دوم اقدامی مناسب در برابر او داشت. این مقاله به روش اسنادی به ضرورت شناخت دشمن از منظر مقام معظم رهبری پرداخته است. برای شناخت دشمن الزاماتی وجود دارد: از جمله شناخت نقشه راه دشمن، ایجاد جنگ داخلی، خطای محاسباتی در اتحاد با دشمنان، بصیرت داشتن در طریق دشمن شناسی، بی اعتبار دانستن دشمنان، دوچهره گی دشمن، حکمت و درایت در مقابل دشمنان، عدم عقب نشینی در مقابل دشمن، جوانان به عنوان اصلی ترین جامعه هدف دشمن، عدم غفلت از دشمنان و داشتن قدرت تحلیل در مقابل دشمنان به عنوان اصول و قواعدی است که این مقاله بعد از شناخت دشمن در طریق دشمن شناسی به آن پرداخته است.

کلید واژه: ضرورت، دشمن شناسی، مقام معظم رهبری

^۱. طلبه سطح دو حوزه علمیه صادقیه تبریز

مقدمه

آمریکا و صهیونیست، از زمان پیروزی انقلاب اسلامی با توجه به این که منافع ملی خود را در خطر دیدند، در تلاش‌های بسیار خواستار برگشتن به منافع خود شدند و از هیچ اقدامی در محقق شدن این هدف کوتاهی نکردند. باتوجه به این که مقام معظم رهبری^(مدظله العالی) می‌فرمایند "دشمن را باید از نزدیک شناخت و نباید در تشخیص او دچار خطا شد"^۱ شاید اکنون بیش از هر زمانی آن رسیده است که به عمق استراتژیک این کلمات را از زبان سکان دار انقلاب درک کنیم. در ابتدای انقلاب دشمن که عبارت است از آمریکا و صهیونیست با استفاده از ترور شخصیت‌های برجسته انقلاب و عموم مردم خواستار نابودی این انقلاب شدند و بعد از موفق نشدن جنگ همه جانبه هشت سال دفاع مقدس راه به راه انداختند. یعنی در اوایل انقلاب دشمن با جنگ سخت اقدام برای نابودی انقلاب انجام می‌داد. اما زمانی که این نقشه دشمن با اقدامات مردم با شکست مواجه شد با جنگ نرم که همان حمله به افکار و عقاید و باورهای مردم است برای نابودی انقلاب اسلامی اقدام کرد. این که دشمن کیست و چه نقشه‌ای دارد و چه عملکردی در مقابل او باید انجام داد یک اصل مهم برای افراد انقلابی و حتی عموم مردم است. اصولاً تا دشمن و روش‌های دشمنی او شناخته نشود مبارزه با او غیر ممکن است.

مقالاتی که در باب دشمن شناسی نوشته شده اند:

۱- ضرورت دشمن شناسی با تاکید براندیشه‌های امام خمینی^(ره) نویسنده: کاظم محدثی نشریه مبلغان خرداد ۱۳۹۴

۲- الگو دشمن شناسی مبتنی بر دیدگاه رهبری با تاکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی نویسنده: جعفر شیرازی نشریه پژوهش‌های حفاظتی و امنیتی پاییز ۱۳۹۸

۳- دشمن شناسی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی نویسنده: منوچهر شریفی نشریه مطالعات بین رشته‌ای دانش راهبردی بهار ۱۴۰۰.

این مقالات قابل توجه و مطالعه اند اما هیچکدام به ضرورت شناخت دشمن از منظر مقام معظم رهبری پرداخته است.

در این تحقیق ابتدا به مفهوم شناسی و بررسی مفهوم دشمن شناسی و سپس به دشمن شناسی یا دشمن تراشی و بعد از آن ضرورت دشمن شناسی و در آخر الزامات دشمن شناسی از منظر مقام معظم رهبری^(مدظله العالی) پرداخته شده است.

^۱ بیانات رهبری در دیدار با مسئولین کشور ۱۳۹۰/۳/۶

۱. مفهوم شناسی

۱-۱. دشمن

دشمن در لغت به معنی بد نفس و زشت طبع آمده است^۱ در قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح دشمن چنین تعریف شده است: منظور از دشمن عبارت است از اشراَر گروه ها و دولت هایی که با نظام مقدس جمهوری اسلامی در حال جنگ بوده یا قصد براندازی آن را دارند و یا اقدامات آنان برضد امنیت ملی است.^۲ در پژوهش حاضر دشمن عبارت است از هرعامل داخلی و خارجی اعم از شخصیت حقیقی یا حقوقی که هدف نهایی آن تغییر کلی یا جزئی ساختار کلان جمهوری اسلامی ایران است.

۱-۲. دشمن شناسی

مفهوم دشمن شناسی عبارت است از شناخت و آگاهی به عمق و انواع اهداف روش ها ابعاد دشمنی دشمنان و چگونگی و دامنه عملکرد آن ها در مقابل جمهوری اسلامی ایران.^۳ دشمن یک جبهه است یک فرد یا یک دولت خاص نیست ما باید این جبهه را بشناسیم و ببینیم چه کسی وابسته به این جبهه است و شیوه های دشمنی را نیز باید بشناسیم.^۴

۲. دشمن شناسی یا دشمن تراشی

مسئله ای که بار ها توسط افراد و احزاب مختلف در کشور های اسلامی مطرح شده و مورد سوال قرار می گیرد این است که چرا کشور های اسلامی درصدد ایجاد دشمن است ؟ و یا سوال دیگری که مطرح شده است عبارت است از اصل وجود دشمن آیا دشمن وجود دارد؟ دشمن یک توهم است شاید در ابتدای انقلاب دشمن وجود داشت اما اکنون زمان گفتمان و دوستی است نه زمان جنگ و موشک! این شبهه ای است که از مسئولان نظام گرفته تا مردم عادی درگیر آن شده اند. در پاسخ به این دو سوال ابتدا باید علت دشمنی را بررسی کرد علت دشمنی با انقلاب در اوایل انقلاب چه بوده و اکنون در چیست؟ و آیا می توان گفت تغییری در علت های دشمنی ایجاد شده است یا خیر؟ قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران تحت قدرت و اختیارات آمریکا و صهیونیست و

^۱ دهخدا ج ۲۳ ص ۱۲

^۲ نشریه پژوهش های حفاظتی امنیتی

^۳ همان

^۴ بیانات رهبری در دیدار با مجلس خبرگان رهبری ۱۳۹۵/۳/۶

هم پیمانانش بود و عملاً ایران مستعمره این کشور های سلطه طلب بوده است. زمانیکه مردم ایران توسط آگاهی بخشی علما از جمله امام خمینی (ره) هوشیار شدند و خواستار ایرانی مستقل شدند و شعار هایی را تولید کردند از جمله "استقلال آزادی" "نه شرقی نه غربی". این شعار بر گرفته از فطرت آگاه انسان است چرا که فطرتاً و عقلاً اگر انسان در تصمیم گیری و اقدام مستقل نباشد نمی تواند رشد کند و رفته رفته دچار اضمحلال و در نهایت نابودی می شود. بنابراین انقلاب اسلامی با شعار استکبارستیزی و ضد استعماری پا به میدان گذاشت. یک نظامی به وجود آمد بر پایه اسلام بر پایه مبانی اسلامی که در بطن این مبانی ضدیت با استکبار ضدیت با استبداد ضدیت با ظلم ضدیت با تبعیض وجود دارد.^۱

کاملاً آشکار و مبرهن است وقتی کسی چیزی را مخالف با اهداف و منافع خود ببیند در صدد آن است تا هر چه سریع تر مانع را بر طرف سازد و به منافع قبلی خود بازگردد. بنابراین زمانیکه شعار انقلاب اسلامی بر مبنای استبداد ستیزی است طرفداران استبداد و خواهان استبداد و استکبار جهانی به دنبال دشمنی و از بین بردن این انقلاب هستند و هیچ عقل سلیمی نمی تواند آن را انکار کند. جواب سوال دیگری که مطرح شده بود را به آسانی با مطالب فوق می توان داد که ملت ایران در جهت ایجاد کشوری مستقل گام برداشته اند و به دنبال دشمن تراشی نبوده است بلکه این دشمنان هستند که به دنبال دشمنی هستند.

مقام معظم رهبری با مثالی جالب به اهمیت دشمن شناسی پرداخته است که در ادامه ذکر شده است؛ فرض کنید قلدری آمده و خانه و دکان شما را محل استراحت شما را و محل زندگی شما را تصاحب کرده است وقتی شما او را بیرون کردید در واقع حق خودتان را انجام دادید و حق خودتان را گرفته اید اما او بالتبع با شما دشمنی می کند تا زمانیکه امید داشته باشد به شما ضرر میزند که بتواند بر شما غلبه کند ما با کسی دشمنی جدیدی ایجاد نکرده ایم این آن ها هستند که دشمنی می کنند آن کسانی که از وابستگی ایران به نفع خودشان بهره می بردند امروز با ما دشمن اند دشمن خونی!^۲

و اما شبهه مهمتری که گفته شد "توهم توطئه" . وجود دشمن در عصر کنونی توهمی بیش نیست و شما دچار توهم هستید! بعضی ها دشمن را انکار می کنند تا می گوئیم دشمن می گویند "آقا شما توهم دشمن دارید" خود این مطرح کردن توهم توطئه به نظر ما یک توطئه است برای

^۱بیانات رهبری در دیدار با مسئولین ۱۳۹۵/۳/۲۵

^۲بیانات رهبری در دیدار با مردم قم ۱۳۹۵/۱۰/۱۹

اینکه حساسیت ها را کم کنند واضح ترین هارا انکار میکنند.^۱ باید بدانیم که اصل انکار دشمن درمقابل شناخت دشمن است . نتیجه این که دشمنی دشمنان اصلی انکار ناپذیر است و نمی توان از آن چشم پوشید و آن را انکار کرد به جهت ضرورت دشمن شناسی!

۳. ضرورت دشمن شناسی

فرض کنید درحال عبور از یک منطقه ای هستید و یک فرد ناشناس بدون علت به شما حمله می کند در همان حین کسی که همراه شماست می گوید من او را می شناسم اگر توجهی نکنی از تو دست می کشد یا اگر فلان پاسخ را به او دهی بهتر است. این مثال ساده است برای درک شناخت عامل بیگانه و متخاصم بدین صورت که اگر شناختی از متخاصم و حمله کننده نباشد نمی توان با او مبارزه کرد اگر متخاصم را نشناسیم در حین حمله او سردرگم خواهیم شد و یا حتی ممکن است عملکردی نامناسب داشته باشیم. در مباحث کلان کشوری این اصل نیز صادق است باید دشمن را به درستی شناخت و در شناخت او هرگز نباید اشتباه کرد و حتی نباید خطای او را توجیه کرد باید واقع بینانه دشمن را شناخت.

دشمن شناسی بسیار مهم است ابتدا باید دانست دشمن کیست سپس باید دانست چه نقشه ای دارد چه کار دارد و چه اقدامی میخواهد انجام دهد بعد از دانستن این موارد باید شیوه مقابله با او را نیز دانست و آموخت.^۲

مقام معظم رهبری به این مسئله نیز اشاره میکنند که در رهنمود های حضرت امام نیز این مقوله قابل دفاع است؛ انقلاب اسلامی و ایران عزیز دشمنان بسیاری دارد اما مهمترین و بزرگترین دشمن او آمریکاست. امام خمینی(ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی چه در وصیتنامه سیاسی عبادی خود و چه در گفتار های دیگر اصرار دارد که بزرگترین دشمن ایران و انقلاب آمریکاست و براو اعتماد نکنید این ناشی از شناخت دشمن است.^۳

آمریکا در زمان قبل از انقلاب بهره مندی های زیادی از شاهان ایران دریافت کرده بود و با پیروزی منافع خودش را از دست داد و درجهت باز پس گیری منافع اش است. به هروسیله ای متوسل شده است.

^۱. بیانات رهبری در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی ۱۳۹۵/۳/۱۴

^۲. بیانات رهبری در دیدار بامردم قم ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

^۳. بیانات رهبری در دیدار با فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش ۱۳۹۵/۱۱/۱۹

۴-۱۸. مدیریت جهادی به مثابه استراتژی اصلی مبارزه با دشمنان در برابر متوقف

کردن حرکت علمی کشور

یکی از نقشه های مهم دشمن متوقف کردن حرکت علمی در کشور است. وقتی این را فهمیدیم برمی گردیم به دانشگاه، اینجا آن مدیریت جهادی که عرض کردیم معنا پیدا می کند. چون جهاد عبارت است از تلاشی که در مقابل یک دشمنی انجام می گیرد چون هر تلاشی جهاد نیست، جهاد عبارت است از آن تلاشی که در برابر یک چالش خصمانه از سوی طرف مقابل صورت می گیرد، این جهاد است. آن وقت معنای مدیریت جهادی در اینجا این است که توجه بکنید که حرکت علمی کشور و نهضت علمی کشور و پیشرفت علمی کشور مواجه است با چالش خصمانه که در مقابل این چالش خصمانه شما که مدیرید، شما که استادید، شما که دانشجو هستید باید بایستید. این شد حرکت جهادی و مدیریت دستگاه، چه مدیریت دانشگاه، چه مدیریت وزارت، چه مدیریت هر بخشی از بخش های گوناگون این عرصه ی عظیم، خواهد شد مدیریت جهادی.^۱

۴-۱۹. توجه به تمایز مخالف و دشمن در رقابت های گفتمانی

نکته ی مهمی که مبحث دشمن شناسی را با مفهوم آزادی پیوند می زند تمایز بین دشمن و مخالف است.

در محیط دانشجویی، رقابت گفتمانی چیز خوبی است؛ در صورتیکه با تحمل مخالف همراه باشد. از وجود مخالف نباید انسان تعجب بکند، نباید خشمگین شود، و نباید بیمناک شود، اساس کار را هم در زمینه عملی تقوا قرار دهند و در زمینه فکری حدّ و مرز اسلامی و شناخت دشمن و شناخت شیوه های دشمنی که از سوی دشمن به کار می رود.^۲

^۱. بیانات رهبری در دیدار با اساتید دانشگاه ۹۳/۲/۱۱

^۲. بیانات رهبری در دیدار با دانشجویان ۹۳/۵/۱

نتیجه گیری

طبق مطالعات و تحقیقات انجام شده از زمان پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و ائمه اطهار (علیهم السلام)، دشمن به عنوان مقوله ای انکارناپذیر جزء زندگی مسلمانان و مومنان شده است. دشمن را نمی توان انکار کرد و وجود او را یک توهم دانست، باید در درجه اول دانست دشمن کیست و در وهله دوم باید نقشه او را شناخت. این دو لازم و ملزوم یکدیگرند و هر دو برای یک مومن انقلابی اصلی ضروری است. از جمله مواردی هم که در این مقاله به آن پرداخته شده است، عدم غفلت از دشمن در هنگامه نبرد با او یا در مواقع حملات اوست، همانند سربازی که در میدان نبرد نمی تواند آسوده بخوابد، در میدان جنگ نرم نیز لازم است که هوشیار و بیدار باشد تا بتواند از سنگر اعتقادات و پیمان هایش پاسداری نماید. بنابر مطالب ذکر شده نتیجه می گیریم که دشمن به گونه ای نیست که گفته شود اگر بهانه دشمنی را از او بگیریم، او دیگر دشمن ما نیست؛ از بین رفتن بهانه های دشمنی غیر ممکن است پس او مادامی که ما به شعائر خود پایبندیم، به دشمنی و پیکارش علیه ما ادامه خواهد داد. از ابزارهای دشمنی نیز نباید غافل شد و آن ها را به عنوان گلوله های زهرآگین دید که به سمت ما روانه هستند و باید مقابل این گلوله ها با بصیرت و عدم غفلت، مبارزه کرد. برای شناخت دقیق و درست دشمن، الزاماتی وجود دارد از جمله اینکه بدانیم دشمن، حرکت علمی ما را هدف قرار داده است، به دنبال جنگ داخلی میان اقوام و فرق های مختلف بوده و دوچهره است و به دنبال از بین بردن ریشه اعتقادی جوانان است، مدام القا می کند که دشمن غدر است تا ما را ناامید و تضعیف کند. در مقابل ما باید از دشمن غافل نگردیده، بصیرت داشته تا بتوانیم عملکرد مناسب در مقابل نقشه های او داشته باشیم. به مشکلات داخلی توجه کرده و بتوانیم دشمن فرعی و اصلی را از همدیگر جدا کرده و در مقابل حرکات او، مدیریت جهادی داشته باشیم و به دنبال اتحاد دشمنان نباشیم چرا که آنها به هیچ عنوان از مواضع دشمنی خود کوتاه نمی آیند. در مقابل دشمن باید حکمت و درایت داشته باشیم، و دشمن اصلی را آمریکا و صهیونیسم جهانی دانسته و از دشمن انگاری مسئولیم داخلی پرهیز نماییم. به همین عنوان در مقابل دشمن افروزی های او کرنش نکرده و شانه خالی ننماییم و میدان مبارزه را رها نکنیم. به دنبال بیداری جهان اسلام باشیم تا بتوانیم او را مهار کنیم و در نهایت اولویت اول خودمان را مبارزه با دشمن و شناخت او قرار دهیم.

در این مقاله تلاش شد تا اندکی از ضرورت های دشمن شناسی و الزامات مهم را بررسی نمائیم. مطالبی در مورد دشمن وجود دارد که به آن پرداخته نگردیده است از جمله نفوذ دشمن در لایه های

مهم فرهنگی که تاثیر آن بر زندگی فرهنگی ملت ایران، غیر قابل انکار می باشد که برای علاقه مندان توصیه می شود به این لایه از دشمن شناسی، پردازند.

فهرست منابع و مآخذ

۱- نهج البلاغه ترجمه محمد دشتی

الف) کتب فارسی

۲- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی)، **روش تحلیل سیاسی مجموعه بیانات رهبری درباره فنون تحلیل سیاسی**، بی جا، انتشارات انقلاب اسلامی، بی تا

۳- دهخدا، علی اکبر، **فرهنگ لغت**، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۳

ج) بیانات

- ۴- بیانات رهبری در دیدار با خبرنگان رهبری، ۱۳۹۵/۰۳/۰۶
- ۵- بیانات در دیدار با مسئولین نظام، ۱۳۹۵/۰۳/۲۵
- ۶- بیانات رهبری در دیدار با مردم قم، ۱۳۹۵/۱۰/۰۹
- ۷- بیانات رهبری در دیدار با مردم قم، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸
- ۸- بیانات رهبری در سالگرد رحلت امام (ره)، ۱۳۹۵/۰۳/۱۴
- ۹- بیانات رهبری در دیدار با فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش، ۱۳۹۵/۱۱/۱۹
- ۱۰- بیانات رهبری در دیدار با جمعی از دانشجویان و دانش آموزان، ۱۳۷۵/۰۸/۰۹
- ۱۱- بیانات رهبری در دیدار با اعضای ستاد کنگره بزرگداشت سه هزار شهید استان سمنان، ۱۳۹۴/۰۲/۱۴
- ۱۲- بیانات رهبری در دیدار با انجمن های اسلامی دانش آموزان، ۱۳۹۵/۰۲/۰۱
- ۱۳- بیانات رهبری در دیدار با اعضای مجمع عالی بسیج مستضعفین، ۱۳۹۳/۰۹/۰۶
- ۱۴- بیانات رهبری در دیدار با اساتید دانشگاه ها، ۱۳۹۳/۰۲/۱۱
- ۱۵- بیانات رهبری در بیست و پنجمین سالگرد رحلت امام (ره)، ۱۳۹۳/۰۳/۱۴
- ۱۶- بیانات رهبری در دیدار با شرکت کنندگان در سی و یکمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم، ۱۳۹۳/۰۳/۱۳
- ۱۷- بیانات رهبری در دیدار با مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۱۳۹۳/۰۳/۰۶
- ۱۸- بیانات رهبری در دیدار با مردم اصفهان، ۱۳۹۵/۰۸/۲۶
- ۱۹- بیانات رهبری در دیدار با خبرنگان رهبری، ۱۳۹۲/۱۲/۱۵

- ۲۰- بیانات رهبری در دیدار با کارگزاران نظام، ۱۳۹۱/۰۵/۰۳
- ۲۱- بیانات رهبری در دیدار با ائمه جمعه، ۱۳۸۹/۰۷/۰۶
- ۲۲- بیانات رهبری در دیدار با جمعی از جوانان اهواز، ۱۳۸۲/۰۵/۰۸
- ۲۳- بیانات رهبری در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی، ۱۳۹۲/۰۲/۰۹
- ۲۴- بیانات رهبری در خطبه های نماز جمعه، ۱۳۷۵/۱۰/۲۸
- ۲۵- بیانات رهبری در دیدار با نخبگان علمی، ۱۳۹۶/۰۷/۲۶
- ۲۶- بیانات رهبری در دیدار با جمعی از بسیجیان، ۱۳۸۲/۰۸/۳۰
- ۲۷- بیانات رهبری در دیدار با جمعی از بسیجیان، ۱۳۷۰/۰۱/۲۶
- ۲۸- بیانات رهبری در دیدار با بسیجیان استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۰۷/۲۴
- ۲۹- بیانات رهبری در دیدار با ائمه جمعه، ۱۳۹۲/۰۶/۱۸
- ۳۰- بیانات رهبری در دیدار با روحانیون، ۱۳۷۱/۰۵/۰۷
- ۳۱- بیانات رهبری در دیدار با اعضای خبرگان رهبری، ۱۳۸۹/۰۶/۲۵
- ۳۲- بیانات رهبری در دیدار با دانشجویان، ۱۳۹۳/۰۵/۰۱

ب)سایت ها

۳۳. Khamanei.ir

۳۴. Afsaran.ir